

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

УДК: 330.101.54:343

О.І. Белей, І.В. Артищук
Львівська комерційна академія,
кафедра інформаційних систем в менеджменті

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ КІЛЬКІСНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ В АВТОМАТИЗОВАНІЙ СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

© Белей О.І., Артищук І.В., 2009

Розкрито призначення і структуру функціонування системи внутрішнього менеджменту торговельного підприємства. Запропоновано методику формування діагнозів та кількісних рекомендацій в автоматизованій інформаційній системі за допомогою індикативних показників фінансової стабільності торговельного підприємства.

Setting and structure of functioning of the system of internal management of point-of-sale enterprise is exposed. The method of forming of diagnoses and quantitative recommendations is offered in the automated informative system with the help of indicative indexes of financial stability of point-of-sale enterprise.

Постановка проблеми. Внутрішній менеджмент торговельного підприємства (ВМТП) призначений для господарського контролю за джерелами витрат і правильністю їх обліку, діагностування фінансового стану підприємства і вироблення рекомендацій з покращення показників господарської діяльності, насамперед фінансових. Системи, що підтримують такі функції, визначаються в літературі інформаційно-дорадчими системами для прийняття рішень, або експертними, якщо вони містять блоки пояснення своїх дій і розвитку [4–6].

Виклад основного матеріалу. На відміну від зовнішнього менеджменту, внутрішній розглядається, враховуючи побажання і потреби менеджерів підприємства. Такі потреби зводяться до пошуку рішень з покращання фінансово-господарського положення торговельного підприємства та прийняття раціональних управлінських рішень.

Визначаємо блоки, які повинні входити до складу автоматизованої інформаційної системи (АІС) ВМТП. Сьогодні в Україні функціонують сотні торговельних підприємств різних форм власності, зокрема кооперативних, які мають в своєму складі підрозділи інформаційного забезпечення виконання основних управлінських і ряду допоміжних функцій [1–3].

Коротко розглянемо функціонування АІС ВМТП, використовуючи принципову схему, наведену на рис. 1.

Ініціалізація блоку діагнозу дає змогу активізувати роботу правил виводу, початкова інформація для яких знаходиться у вхідних формах даних 1 і 2. При цьому стан, в якому знаходиться торговельне підприємство, повинен ідентифікуватися з одним із правил на основі порівняння (або доведення) відповідних умов. У результаті видається частковий або повний діагноз підприємства залежно від ідентифікованих показників та їх порівняння. Більше того, за його

номером за допомогою спеціальних таблиць ідентифікується текст діагнозу і управління передається процедурі оформлення рецепту за можливості його чіткого формалізованого представлення. У рецепті вказуються ті значення показників фінансового стану, які бажано мати менеджеру. Різниця між поточними значеннями показників і бажаними слугує початковою інформацією для пошуку в графі взаємозв'язків тієї вершини, яка якнайбільше відхилена від оптимального значення.

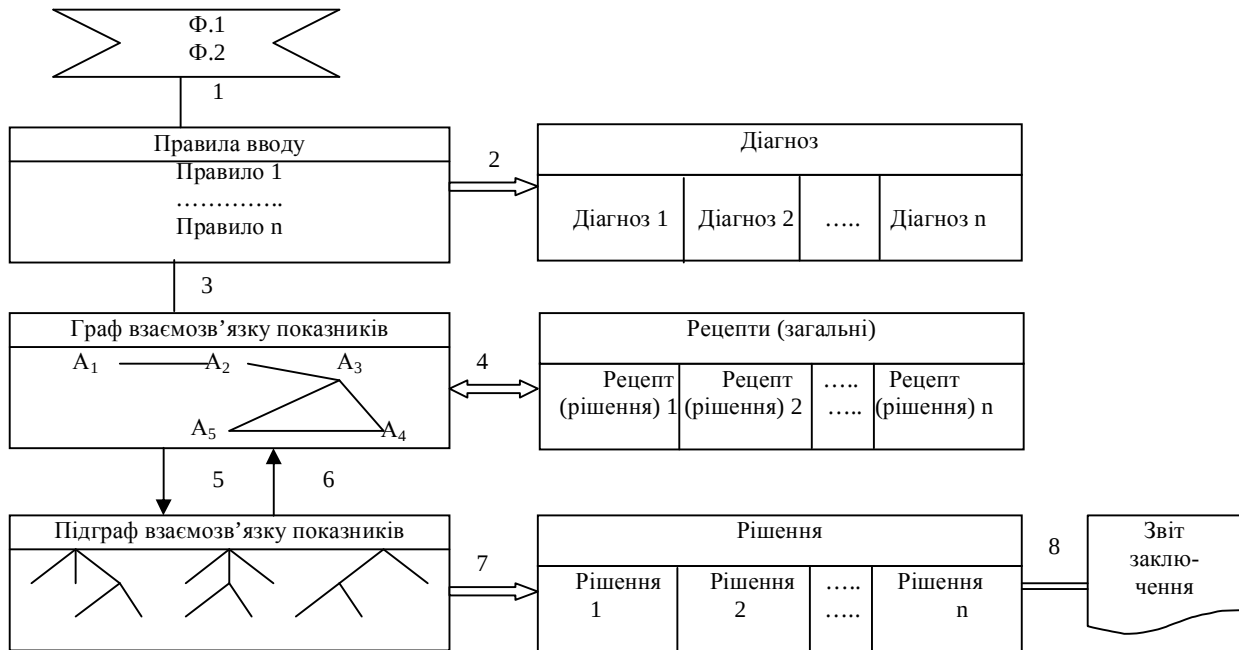

Рис. 1. Принципова схема функціонування АІС ВМТП

Визначають першу вершину в графі показників (підграф показника), від яких він залежить, потім переходять до наступної вершини основного графу. Нове значення цієї вершини розраховується на основі формули її залежності від попередньої вершини графу. Після цього всі показники, від яких ця вершина залежить, перераховуються. Процес рахується завершеним, якщо значення всіх вершин основного графу і підграфу перераховані. В результаті отримують значення часткових показників, які використовуються для прийняття рішень.

АІС ВМТП створюється під конкретні цілі і вимоги системи управління торговельного підприємства. Специфіка цілей і особливості роботи менеджерів з тими або іншими оцінковими показниками слугує початковою інформацією для проектування такого роду систем.

Досягають цілей в умовах забезпечення високого рівня фінансової стабільності торговельного підприємства по-різному, залежно від того, що розуміють під фінансовою стабільністю і від чого вона залежить. Один з варіантів ілюструє рис. 2, а дерево цілей – табл. 1.

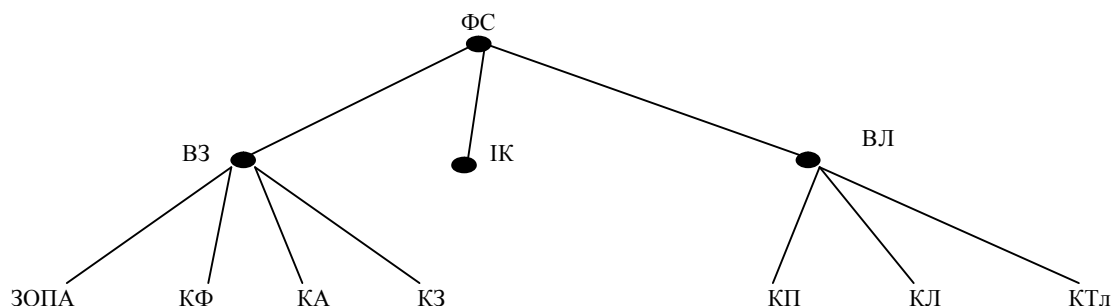

Рис. 2. Досягнення цілей в умовах забезпечення високого рівня фінансової стабільності

Але одного дерева цілей для прийняття рішення недостатньо: необхідні кількісні характеристики господарських станів і процесів, що аналізуються. Для цього дерево цілей приводиться у відповідність з кожним показником і вказується напрямок його зміни (збільшення (+), зменшення (-)).

Таблиця 1

Дерево цілей внутрішнього менеджменту торговельного підприємства

Номер рівня	Код цілі (підцілі)	Найменування цілі (підцілі)	Номер рівня	Код цілі (підцілі)	Найменування цілі (підцілі)
1	ФС	Високий рівень	2	ВЗ	Ефективне використання власних засобів
			2	ІК	Сприятливий інвестиційний клімат
			2	ВЛ	Висока ліквідність
2	ВЗ	Ефективне використання власних засобів	3	ЗОПА	Зменшення часу обігу поточних активів
			3	КФ	Стабілізація коефіцієнта фінансування
			3	КА	Збільшення коефіцієнта автономії
			3	КЗ	Зменшення коефіцієнта заборгованості
			3	КП	Збільшення коефіцієнта покриття
2	ВЛ	Висока ліквідність	3	КЛ	Збільшення коефіцієнта ліквідності
			3	КТл	Збільшення коефіцієнта термінової ліквідності

Кожна підціль по-різному впливає на досягнення головної цілі. Ступінь її впливу можна контролювати, якщо експертним шляхом ввести коефіцієнт відносної важливості (КВВ). Умовою встановлення КВВ слугує рівність їх суми одиниці для кожної конкретної цілі.

Суміщення графу цілей і показників, що використовуються для їх досягнення, дає змогу одержати граф "ціль–показник".

Дерево цілей визначає базову множину показників, що використовується в управлінській системі. Всі показники, використані у наведеному розрахунку, згруповано так:

- 1) показники, які характеризують ефективність використання власних засобів (ЗОПА, КФ, КА, КЗ);
- 2) показник, який характеризує ефективність вкладання власних засобів в основний капітал (КІ);
- 3) показники, які характеризують ліквідність зобов'язань (КП, КЛ, КТЛ).

Покажемо особливості розрахунку розглянутих раніше показників, початкові дані для яких знаходяться в формі 1 і 2 (рис. 1).

Швидкість обороту поточних активів торговельного підприємства розраховується так:

$$K^{ОПА} = B_n^n / \overline{B_n^{ТАП}}, \quad (1)$$

де $K_n^{ОПА}$ – коефіцієнт обороту поточних активів за період n ; B_n^n – виручка від реалізації за період n ; $\overline{B_n^{ТАП}}$ – середня величина поточних активів за період n .

Середня величина поточних активів розраховується так:

$$\overline{B_n^{ТАП}} = \frac{B_n^H + B_n^K}{2}, \quad (2)$$

де B_n^H , B_n^K – величина поточних активів на початок і кінець періоду n .

Спільно з коефіцієнтом обороту поточних засобів використовується час одного обороту в днях:

$$r_n = \frac{\Pi \times \overline{B_n^{TAP}}}{B_n''}, \quad (3)$$

де r_n – час обороту поточних активів (в днях) за період n ; n – період (в днях), за який визначається час обороту.

Цей показник використовується по-різному. При зменшенні часу обороту поточних активів з'являється можливість вилучити з обороту деяку частину засобів, величина яких дорівнює:

$$B^e = \frac{B_n''}{\Pi} (r_{n-1} - r_n), \quad (4)$$

де B^e – величина вилучених з обороту засобів за період n .

Із збільшенням часу обороту з'являється необхідність у залученні додаткових засобів, величина яких дорівнює:

$$B^z = \frac{B_n''}{\Pi} (r_n - r_{n-1}), \quad (5)$$

де B^z – величина оборотних засобів, які додатково повинні залучатись в оборот.

Коефіцієнт фінансування (K^Φ) використовується для аналізу співвідношення джерел засобів. Він розраховується за формулою

$$K_n^\Phi = \frac{BZ_n}{3Z_n}, \quad (6)$$

де K^Φ – коефіцієнт фінансування, зарахований за період n ; BZ_n – величина власних засобів, використаних за період n ; $3Z_n$ – величина запозичених засобів, використаних за період n .

Коефіцієнт автономії подано співвідношенням:

$$K_n^A = \frac{BZ_n}{QZ_n}, \quad (7)$$

де K_n^A – коефіцієнт автономії, розрахований за період n ; BZ_n – власні засоби підприємства за період n ; QZ_n – всі засоби підприємства за період n .

Коефіцієнт заборгованості розраховується за формулою:

$$K_n^3 = \frac{3Z_n}{BZ_n}, \quad (8)$$

де K_n^3 – коефіцієнт заборгованості підприємства за період n .

Цей коефіцієнт є зворотним відносно коефіцієнта фінансування:

$$K_n^3 = \frac{1}{K_n^\Phi}, \quad (9)$$

Коефіцієнт заборгованості дає змогу виявити кількість запозичених засобів, що припадає на одиницю власних засобів, і його оптимальне значення знаходиться в межах 0.3–0.5 [8].

За допомогою коефіцієнта інвестування визначається рівень залучення стороннього капіталу (фінансування у власні засоби):

$$K_n^i = \frac{BZ_n}{Q_{kn}}, \quad (10)$$

де K_n^i – коефіцієнт інвестування, розрахований за період часу n ; Q_n – основний капітал підприємства за період n .

Коефіцієнт покриття характеризує здатність підприємства виконувати свої завдання:

$$K_n^\Pi = \frac{OK_n^\Pi}{KZ_n}, \quad (11)$$

де K_n^Π – коефіцієнт покриття, розрахований за період n ; OK_n^Π – оборотний капітал підприємства

за період p ; KZ_n – короткострокові зобов'язання підприємства за період p .

Величина оборотного капіталу визначається за формулою:

$$OK_n^{II*1} = \Pi A_n - KZ_n, \quad (12)$$

де ΠA_n – поточні активи за період p ;

Коефіцієнт ліквідності вказує на здатність підприємства перетворювати оборотні засоби в грошові засоби за формулою:

$$K_n^{II*2} = \frac{\Pi A_n}{KZ_n}, \quad (13)$$

де K_n^{II} – коефіцієнт ліквідності, розрахований для підприємства за період p ; ΠA_n – поточні активи підприємства за період p ; KZ_n – короткострокова заборгованість підприємства.

При значенні, яке менше за одиницю, короткострокову заборгованість оплатити немає чим; якщо дорівнює одиниці – відсутня свобода вибору, якщо більша за одиницю – є вільні засоби. Рациональним вважається такий варіант формування: основні засоби купують за свої засоби, оборотні – на 25% за рахунок довгострокових запозичень і 75% – за рахунок короткострокових позик.

І, нарешті, коефіцієнт термінової ліквідності передбачає оцінку ліквідності при надзвичайних обставинах. Він визначається за формулою:

$$K_n^{III} = \frac{\Pi A_n^{\wedge}}{KZ_n}, \quad (14)$$

де K_n^{III} – коефіцієнт термінової ліквідності; $\Pi A_n^{\wedge}$ – активи підприємства, що можуть бути легко реалізовані за період p .

Кожний з розглянутих вище показників окремо характеризує ту чи іншу сторону діяльності торговельного підприємства. Для того, щоб оцінити його стан загалом, потрібні правила діагностування і значення цих показників.

У зв'язку з тим, що розглядуваний варіант інформаційної системи внутрішнього менеджменту орієнтований на дорадчу функцію, основна увага повинна приділятися встановленню справжнього фінансового стану підприємства і пошуку шляхів його покращення. Фінансовий стан визначається за допомогою правил діагностування, які розміщені в базі знань і мають форму "якщо–то". Сам пошук шляхів покращання стану здійснюється на основі складання кількісних рекомендацій.

Поставити діагноз про фінансовий стан торговельного підприємства можна тільки тоді, коли є інформація про кожний з розглянутих вище базових показників. Для цього можна використати таку індикативну матрицю:

$$X = \begin{pmatrix} X_{11}^{II} & X_{12}^{II} & \dots & X_{1n}^{II} \\ X_{21}^{II} - X_{21}^{II-1} & X_{22}^{II} - X_{22}^{II-1} & \dots & X_{2n}^{II} - X_{2n}^{II-1} \end{pmatrix}, \quad (15)$$

де $x_{ij}^{II} = \begin{cases} 1, \text{ якщо } x_{2j}^{onm} \leq x_{2j}^{II} \leq x_{2j}^{n-1}, \text{ або } x_{2j}^{onm} \geq x_{2j}^{II} \geq x_{2j}^{n-1} \\ -1, \text{ якщо } x_{2j}^{onm} < x_{2j}^{II} < x_{2j}^{n-1}, \text{ або } x_{2j}^{onm} > x_{2j}^{II} > x_{2j}^{n-1} \end{cases}$; x_{1j}^{II} – індикатор зміни показника, що

аналізується (j – показник, p – період); x_{2j}^{II} , x_{2j}^{II-1} – значення показника, що аналізується за поточний p і попередній $p-1$ періоди.

При цьому індикатор x_{1j}^{II} набуває значення 1, якщо показник збільшився або зменшився порівняно з попереднім періодом, але не досяг свого оптимального значення, і індикатор дорівнює -1, якщо відхилився від свого оптимального значення (збільшився або зменшився).

Якщо використовувати введені раніше показники, які характеризують фінансовий стан підприємства, то індикативна матриця набуде вигляду:

$$X = \begin{pmatrix} KЗОПА^{\Pi} & KK\Phi^{\Pi} & KKA^{\Pi} & KKЗ^{\Pi} \\ ZOПА^{\Pi} - ZOПА^{\Pi-1} & K\Phi^{\Pi} - K\Phi^{\Pi-1} & KA^{\Pi} - KA^{\Pi-1} & KЗ^{\Pi} - KA^{\Pi-1} \\ KIK^{\Pi} & KKП^{\Pi} & KKЛ^{\Pi} & KКТЛ^{\Pi} \\ IK^{\Pi} - IK^{\Pi-1} & КП^{\Pi} - КП^{\Pi-1} & КЛ^{\Pi} - КЛ^{\Pi-1} & КТЛ^{\Pi} - КТЛ^{\Pi-1} \end{pmatrix}, \quad (16)$$

Індикативна матриця дає змогу встановити загальну тенденцію у функціонуванні торговельного підприємства. Введемо показник:

$$\overline{X}^{\Pi} = \sum_{j=1}^n X_{IJ}^{\Pi}, \quad (17)$$

де X_{IJ}^{Π} – індикатор зміни показника X_{2j} за період n ; n – кількість показників, що аналізуються.

Тоді $\overline{X}^{\Pi} < 0$ означає, що більша частина показників відхилились в періоді n від своїх оптимальних значень; якщо $\overline{X}^{\Pi} = 0$ – спостерігається рівновага позитивних і негативних змін за період n ; $\overline{X}^{\Pi} > 0$ – фінансовий стан стабільний, оскільки більша частина показників покращилася (відхилилась в оптимальний бік).

Для наведених нами восьми показників оцінка загального стану торговельного підприємства набуває вигляду:

$$\overline{X}^{\Pi} = KЗОПА^{\Pi} + KK\Phi^{\Pi} + KKA^{\Pi} + KKЗ^{\Pi} + KIK^{\Pi} + KKП^{\Pi} + KKЛ^{\Pi} + KКТЛ^{\Pi} \quad (18)$$

Тобто підсумовуються елементи верхнього рядка індикативної матриці.

Розглянемо числовий приклад формування індикативної матриці і розрахунку оцінки загального стану торговельного підприємства [2]. З цією метою скористаємося початковими даними торговельного підприємства "ЛеОКС" (м. Стрий, Львівська обл.) з табл. 2.

Таблиця 2

**Початкові дані для побудови індикативної матриці
(на прикладі супермаркету "ЛеОКС" м. Стрий, Львівська область)**

№ з/п	Назва показника	Умовне позначення	Період	
			n-1	n
1.	Час обороту поточних активів	ЗОПА	428	321
2.	Коефіцієнт фінансування	КФ	0,97	0,87
3.	Коефіцієнт автономії	КА	0,45	0,43
4.	Коефіцієнт заборгованості	КЗ	1	1,14
5.	Коефіцієнт інвестування	ІК	1,83	3,22
6.	Коефіцієнт покриття	КП	0,59	0,72
7.	Коефіцієнт ліквідності	КЛ	1,59	1,72
8.	Коефіцієнт термінової ліквідності	КТЛ	1,04	1,09

Побудуємо індикативну матрицю:

$$X = \begin{pmatrix} -1 & -1 & -1 & -1 & 1 & 1 & 1 & 1 \\ -107 & -0.1 & -0.02 & -0.14 & 1.39 & 0.13 & 0.13 & 0.05 \end{pmatrix}, \quad (19)$$

Загальний стан підприємства можна визначити так:

$$\overline{X}^{\Pi} = -1 -1 -1 -1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 0 \quad (20)$$

З індикативної матриці для спрощення викладання матеріалу використовуватимемо лише її перший рядок. Позначимо її через X^1 . Тоді для наведеного прикладу вектор X^1 набуде вигляду:

$$X^1 = -1 -1 -1 -1 + 1 + 1 + 1 + 1 \quad (21)$$

Теоретично різних станів, що відображаються вектором X^1 , може бути $256 (2^8)$, а отже, теоретично може бути 256 правил формування діагнозу торговельного підприємства. Але із впевненістю можна стверджувати, що існують такі показники, зміна яких обов'язково потягне за собою зміну визначених показників.

Виходячи з графу цілей (рис. 2), всі показники, використані в наведеному прикладі, можна класифікувати так:

(1) – показники, які характеризують ефективність використання власних засобів (ЗОТА, КФ, КА, КЗ);

(2) – показник, який характеризує ефективність вкладання власних засобів в основний капітал (ІК);

(3) – показники, які характеризують ліквідність зобов'язань (КП, КЛ, КТЛ).

Класифікація показників дає змогу визначити правила аналізу стану торговельного підприємства. Всі показники у звітному році n порівняно з попереднім $n-1$ покращились (або позитивно збільшилися, або позитивно зменшилися). Це можна відобразити в правилах (алгоритмах) пошуку діагнозу з такими умовами: якщо коефіцієнт автономії (КА) позитивно збільшився, коефіцієнт заборгованості (КЗ) позитивно зменшився, коефіцієнт фінансування (КФ) і час обороту поточних активів (ЗОПА) позитивно збільшилися, а коефіцієнти покриття (КП), ліквідності (КЛ), коефіцієнт термінової ліквідності (КТЛ) й інвестування (ІК) позитивно збільшилися.

За правилами діагностування індикативних показників можна перейти до процедур встановлення діагнозу.

Діагноз 1. Стан підприємства відмінний. Збільшення терміну обороту поточних активів на $(ЗОПА^n - ЗОПА^{n-1})$ днів показує, що засоби, включені в поточні активи, проходять повний цикл і знову набувають грошової форми на $(ЗОПА^n - ЗОПА^{n-1})$ днів довше, ніж в попередньому періоді. Це дає змогу наблизитися до оптимальності коефіцієнта автономії.

Діагноз 2. Стан підприємства відмінний. Скорочення терміну обороту поточних активів на $(ЗОПА^n - ЗОПА^{n-1})$ днів дає змогу вивільнити визначену суму засобів з обороту, в результаті коефіцієнт автономії збільшується на $(КА^n - КА^{n-1})$.

Діагноз 3. Стан підприємства добрий. Із збільшенням коефіцієнта автономії на $(КА^n - КА^{n-1})$ зростає коефіцієнт фінансування. Порівняно зі зовнішньою заборгованістю власні засоби зросли швидше. Результатом є позитивне зменшення коефіцієнта заборгованості

Діагноз 4. Стан підприємства добрий. Помилкою було збільшення коефіцієнта інвестування із зменшенням коефіцієнта автономії. Існують помилки в формуванні основних засобів.

Діагноз 5. Стан підприємства задовільний. Воно володіє значною сумою вільних засобів (що само по собі є негативним явищем), а це призвело до зростання коефіцієнта термінової ліквідності.

Діагноз 6. Короткострокова заборгованість не покривається ($КЛ < 1$). Коефіцієнт автономії зменшився до оптимального значення ($КА = 0,5$).

Діагноз 7. Стан підприємства задовільний. При позитивному зменшенні часу обороту поточних активів відбулось від'ємне зниження коефіцієнта фінансування.

Діагноз 8. Стан підприємства задовільний. Зростання статутного фонду відбулося швидше, ніж зростання короткострокової заборгованості. Коефіцієнт термінової ліквідності став нижчим за нормативний. Якщо коефіцієнт ліквідності менший за одиницю, то короткострокову заборгованість оплатити не можна.

Діагноз 9. Стан підприємства тяжкий. Відбулося зниження обсягів власних засобів за повільного спаду короткострокової заборгованості. Це призвело до зниження коефіцієнта фінансування нижче нормативів на $(КФ^{n-1} - КФ^n)$.

Діагноз 10. Стан підприємства дуже тяжкий. Коефіцієнт ліквідності низький. Короткострокову заборгованість погасити немає чим.

Діагноз 11. Стан підприємства задовільний. Позитивним є зростання темпів росту власних засобів за загального зменшення короткострокової заборгованості, що призвело до зменшення на $(КЗ^{n-1} - КЗ^n)$ коефіцієнта заборгованості. Уповільнюється зростання власних засобів за зростання основних засобів.

Діагноз 12. Стан підприємства задовільний. Коефіцієнт автономії зменшується позитивно.

Діагноз 13. Стан підприємства задовільний. Темпи росту короткострокової заборгованості зростають із сповільненням зростання темпів власних засобів. Підприємство має багато вільних коштів (розглядається як негативне явище).

Діагноз 14. Стан підприємства задовільний. Якщо коефіцієнт ліквідності менший за одиницю, то заборгованість погасити немає чим.

Діагноз 15. Стан підприємства катастрофічний. Спостерігається зростання короткострокової заборгованості за сповільнення росту власних засобів. При цьому підприємство має багато власних коштів (розглядається як негативне явище).

Діагноз 16. Стан підприємства катастрофічний (стан банкрутства).

Наведені вище рецепти дають змогу встановити теоретичні оптимальні значення лише для встановлення восьми базових показників. Якщо ж необхідно детальніше характеризувати господарські і фінансові операції, необхідно звернутися до блоку формування кількісних рекомендацій.

Надалі заплановано описати комп'ютерну реалізацію запропонованої методики.

1. Ананьєв О.М. Інформаційні системи і технології в комерційній діяльності: підручник для студентів ВНЗ / О.М. Ананьєв, В.М. Білик, Я.А. Гончарук. – К.: «Академія», 2005. – 428 с. 2. Белей О.І. Особливості організації інформаційного і програмного забезпечення системи внутрішнього менеджменту кооперативного супермаркету / О.І. Белей // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – Львів: вид-во ЛКА, 2008. – Вип. 28. – С. 54–59. 3. Гоюшубова Н.О. Організація торгівлі: підручник / Н.О. Гоюшубова. — К.: Книга, 2004. – 256 с. 4. Кунц Г. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций / Г. Кунц, С. О'Доннел; [пер. с англ.]. – М.: Прогресс, 1981. – 984 с. 5. Лескин А.А. Системы поддержки управленческих и проектных решений / А.А. Лескин, В.Н. Мальцев. – Л.: Машиностроение, 1990. – 213 с.

УДК 657.6(076)

Н.М. Бойко

Київський національний торговельно-економічний університет,
кафедра фінансового аналізу і контролю

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ТА ВИБІР ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ АУДИТУ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

© Бойко Н.М., 2009

Розглянуто та систематизовано комп'ютерні програми, що можуть використовуватися при аудиті реальних інвестицій. Визначено напрямки розвитку комп'ютеризації аудиту в Україні.

In the article discussed and systematized computer programs that can be used for auditing the real investment. Defined areas of computerization of the audit in Ukraine.

Постановка проблеми. Комп'ютеризація інформаційних систем як внутрішнього, так і зовнішнього аудиту є гарантом розвитку та підвищення ефективності управління підприємством. Сьогодні актуальним є пошук шляхів зниження витрат робочого часу аудитора та його оптимізація, що може задовольнити високоякісне комп'ютерне забезпечення. Крім того, майбутнє комп'ютеризації аудиту визначає його здатність орієнтуватися на інвесторів, власників, акціонерів, а отже, задовольняти інформаційні вимоги різних напрямків аудиту. Зазначимо, що проблемою залишається оптимальний вибір відповідного забезпечення для аудиту та безпосередньо застосування відповідного продукту.